

ՇԱՁԻԿ

Կ Ա Ղ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

ԽՐԱԳՐԱԳԵՏՆ Է՛ ԳՐ, ՔՈՐՈՍԵԱՆ

ԽՐԱԳՐԱԳՐՆԵՐ՝ ԵՍ, ԳՈՒՆ, ԱՆ, ՄԵՆԵ, ԳՈՒՄ, ԱՆՈՒՄ,
ՀԱՄԱԿՐՈՂՆԵՐ՝ ԱՐՇԱՐՈՒՆ, ՍՐԱԶԱՆ, Ե. ԱԼՓԵՐ,
Վ. ԱՐՁՈՒՍԵԱՆ, Ա. ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ
(Փոփոխելի)

Տ Ա Ս Ն Ա Բ Ա Ն Ե Ա Յ

Ես եմ «Ծաղիկ» եւ ինձ գտա «Ծաղիկ» չափի ճանճաւ :
Եւ անուսն պարտաւ սեղ շարունակ բերանէից պիտ առնէ :
Եւ փարսա կոնկրետի պիտ զրկէ :
Ամէն մտայ պէտք է յարգէ եւ գլխուն վրայ նստեցնէ զիս :
Ո՛չ ոք պէտք է աչք բնեօէ իմ փարսայիս, քո՛ղ աչքունեցողիս աւեր
ելլայ :
Պէտք չէ իմ փարսա ձեր կոկորդը անցընէ :
Պէտք չէ նեղանալ, երբ ձեր զրկած յօղուածները չհասցունի :
Պէտք է ձայն անգամ չհանէք եւ գլխուն վրայ դնէք, երբ ձեզի
դէմ գրուի այս սխալակեանքն մեզ :
Սրբ Ես բարկանալ, պէտք չէ մեղանշէ :
Եւ երբ մեղանշելու մօտ ըլլաք, պէտք է... քաջախ խմէք :

Թի 91

Տնօրէն Ռ. Սազաեան

Հասցէ՝ Դալմաթիա, Գուրչունու խան թի 7

ԵՐԵՎԱՆԻ ԹԻ 24 ՓԵՏՐ. 1909 Վ درعهده غلطهده قورشونى خاتمه نومرو ۷

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՁԻՆ ՀԵՏ

Պարսից Շան ալ մարդ եղաւ եւ
ես Գուրչունու խանի կայսրս՝ այս
օրերուն պիտի համարի եղեր, որպէս
զի բարեհաճիմ ակնարկ սա Պարսից
Շանին հետ, որ հորը արժուին վրայ
նստելուն պէս գոյնը փոխեց եւ կա-
տարեալ հին ուժովի Սուլթան Հա-
միտ մը եղաւ :

Սատուած շատ անգամ քօհամ,
քօհամ բաներ կ'ընէ եւ ես կը կարծեմ
թէ՛ այս քօհամ բաները քեզը տեղը
եղած ատեն կ'ընէ, պարզապէս մեզի՛
Ծաղիկ-կապուտին օգնելու համար :

Այս քօհամ բաներէն մէկն ալ
Պարսից հիմակուան Շանին, Շանու-
թիւն տալն է :

Ես միշտ կարծում եմ որ այդ
Շան ըստուածը, որ ինքզինքին Արե-
գակնափայլ տիպոսն ալ տուեր է.
աւելի լաւ դործ մը ըրած կ'ըլլար,
եթէ Վալիտէ խանի մէջ թէ՛մպէքի
ծախէր եւ կամ թիւթիւնի խանութ
մը բանար... ի թանձր-գալէ :

Ինք ո՛ւր, Պարսից Արքայից Ար-
քաներու աթոռին վրայ նստիլը
ուր :

Ըսի արդէն թէ՛ Աստուած ձեզի
ընել ուղած է Պարսիկներուն հետ,
ձեզի մը սակայն որ շատ սուղի կը
նստի այսօր... Սատուար խանի :

Այս Շանն ալ մարդ ըլլալիք
չունի. ասոր համոզուած եմ, ինչպէս
համոզուած եմ Արշարունի Սրբազանի
Գումգարուի մէջ ունեցած բարե-
կամներու եւ համակիրներու... անձ-
նութեան :

Ասկէ առաջ երբ դեռ Սուլթան
Համիտ ժէ՛օն Թուրքերուն ձեռքը
քուրջա եղած չէր, երբ դեռ մար-
դուկ մըն էր՝ սանկ խօսքը անցնող,
երբ դեռ մեծ Քիթը կտրած չէր
եւ Պարսից Նասրէտափն Շանը ողջ
էր, մենք Թուրքիացիներս երանի
կուտայինք Պարսիկներուն, որ ա-
տանկ մարդու պէս թագաւոր մը
ունին :

Արդէն բան մը կայ, ուշադրու-
թիւն ըրած է՛ք... :

Ի՞նչու Մէհմէտ Ալինքը, ըլլայ

Թուրքիոյ մէջ թէ Պարսկաստանի
մէջ, մախպուկ մարդիկ չեն ըլլար.
ընդհակառակը :

Հոս Մէհմէտ Ալի մը ունինք.
հրէջ մը :

Պարսիկներն ալ ունին, որ եթէ
չեմ սխալիր ո՛չ մէկ կերպով վար կը
մնայ մերինն :

Ու Սատուար խան մը կաշխատի
հիմա այդ Աճէմին քիթը կտրելու
եւ վստահ եմ սր օր մը չէ օր մը պի-
տի յաջողի :

Ձարին քիթը բաւական կտրեցին
եւ այդ նիքուաքին, տղ Ձարսքէօյէ
Սէլօյի բնակիչը այնքան սուր ակոս-
ներ չունի խանութու համար :

Աշխարհք քերս դարձաւ բարե-
կամներս, թէ և մեզի՛ մանաւանդ
խմբագիրներուն համար այդ քերսու-
թիւնը գործի կուգայ, քանի որ
ոչ Սուլթան մըն ենք, ո՛չ Ձար եւ ո՛չ
ալ Շան եւ ըլլալու ալ միտք չու-
նինք : Թերս դարձաւ աշխարհք ա-
նոր համար որ, բարձրերը թառող-
ները անդունդներու մէջ գլու-
րեցան եւ անդունդներու մէջ եղող-
ները անոնց տեղը անցան :

Առջի օր Սատուար խանի յատուկ
արտօնութեամբ լաւ մը զրահաւոր-
ուած եւ Պոլսոյ Պարսիկ դեսպանին
յատուկ յանձնարարագիրովը, ճամբայ
ինկայ դէպի Պարսկաստանի Արեգակ-
նախային Պալատը, տեսնելու համար
թէ թէհրանի արեգակը իմ ու ձեր
գիտցած արեգակին կը նմանի... :

Տաճանակիր ուղեւորութենէ՛ մը
եւ տասը օր Պարսիկ զօրքերուն ծու-
լութեան վրայ լաւ մը համոզուելէ
յետոյ, հասայ թէհրան, որուն անունը
պատահամբ Մայրաքաղաք դրած
են :

Ամէն կողմ հրաշալի... աղտո-
տութիւն մը որ կրնայ մրցիլ մեր
Մայրաքաղաքին հետ :

Կը յառաջանամ դէպ ի քաղաքին
կեդրոնը ուր... մարը մտած է եղեր
Պարսկաստանի արիւնահեղ Արե-
գակը :

Առաջնորդս ուսս հրեայ մըն է որ

խորհրդականի պաշտօն ունի Շանին
քով եւ Շանին ծառայել աւելի
կարծեմ Ռուս կառավարութեան շա-
հուն համար կ'աշխատի :

Ներս կը մտնեմ Պալատէն :
Հազար ու մէկ զիշերուան Պա-
լատ մը. ամէն կողմ կին եւ զին-
ուոր. ուրիշ բան չկայ այդ Պալատին
մէջ :

Եւ կարծեմ մարդ բաւական
երջանիկ կ'ըլլայ երբ շրջապատուած
է զինուորներէ և կիներէ : Հոս Մե-
րինն ալ անանկ չէ՞ր :

Ձինուոր մը լուր կուտայ Արա-
րողապետին թէ Հայ խմբագիր մը
տեսնուիլ կ'ուզէ Արեգակնափայլին
հետ : Քիչ կը մնար որ Հայ ըլլալս
ամէն բան տակնուվրայ ընէր և մին-
չև թէհրան ճամբորդութիւնս ինծի
սուղի նստեցնէր : Բարեբախտաբար
խմբագրի ճարպիկութիւնս ցոյց տուի
և Արարողապետին հասկցուցի որ ես
Հայ չեմ այլ կաթոլիկ, քանի որ հին
ուժովի մէջ կաթոլիկները իրենց
մորթը ազատելու համար կ'ուրա-
նային նոյն իսկ Հայութիւնը :

Հինգ վայրկեան վերջը ներս կը
մտնեմ Շանին դահլիճէն :

Շանը ինքզինքը ցոյց տալու եւ
զիս շրջանելու համար, Պալատին
մէջ գտնուած բոլոր աղամանները
վրան առած էր և ամենայն... Տա-
տալաբար բաղձած էր իր Գանին
վրայ :

Դէ՛մքը նկարագրելու պէտք չի-
կայ՝ այդ քիթը տեսնելու համար
հաճեցէք մինչեւ Վալիտէ խան ել
լի :

Աճեմական բարեւ մը կուտամ եւ
կը կենամ :

«Ի՛նչ կ'ուզէք եւ ինչ կը փա-
փաքիք. արդեօք դո՛ւք ալ Սատ-
տարին կողմէ կուգաք և կ'ուզէք
զիս լրտեսել :

«Ո՛հ Տէր Արեգակ, կ'երդնում
մարգարէին նալընին վրայ որ ես
միայն ձեզի էնթէրվիւն ընել եկած
եմ եւ ուրիշ անիծագարտ մտա-
ծումներ չունիմ :

«Էնթէրվիւն ըսիք. ի՛նչ ըսել է
կնքիպիւն, արդեօք կնքարիւ վա-
ճառակա՞ն էք :

«Ո՛չ, Տէր Արեգակ, տեսակցու-
թիւն մը կ'ուզեմ ունենալ ձեզի հետ
որպէսզի մեր երգիծաթերթին ըն-
թերցողներուն հրամցունեմ արդիւն-
քը :

«Ըսելէ մեր տեսակցութեան
արդիւնքը կարելի է ուտել՝ եթէ հա-
մով բան մըն է, քիթի՛ն պաշխիս
ապսպրեմ որպէսզի այս իրիկուն հատ
մը չինէ ատկէ :

«Ո՛չ Տէր Արեգակ, բերնով չի
ուտուիլ այդ կերակուրը այլ՝ աչ-
քով... :

«Եաղչի՛, շարունակեցէք բայց մէկ
պայմանով մը միայն, այսինքն պէտք
է թերթիդ մէջ ինծի լաւ մը գովես
և Սատուար խանին դէ՛մ գրես :
պէտք է ըսես նաև թերթիդ ըն-
թերցողներուն որ ես Պարսից Շանն
եմ, Արքայից Արքայ և Տէր ու
Լիւսող բոլոր Երկիւրեքու եւ ջայ-
ճիկերու... երկրին :

«Ծաղիկ մարդ չի գովեր, բայց
ձեզ համար բացառութիւն մը կ'ը-
նենք, պայմանաւ որ դուք ալ մեր
երգիծաթերթը բրօքալանդ ընէք և
ձեր երկին մէջ բաժանորդ գտնէք :
«Շատ աղէկ... հիմա հարցուցէք
տեսնեմ :

«Տէր Արեգակ, ի՛նչ կ'ուզէ ձեզ-
մէ, սա Սատուար խանը :

«Ազատութիւն... կ'ուզէ կ'ըսեն.
սխալ է, ես գիտեմ անոր ուղածը.
հոս աղւոր աղջիկ մը կար ուզեց
որ իրեն տամ. չի տուի. խըղմիչ
եղաւ և հիմայ աղջկան տիրանալու
համար պարսկաստանը իրար կ'ան-
ցընէ :

«Ըսելէ cherchez la femme.
չէ՛ :

«Ձեմ հասկնար ըսածդ :

«Ըսել է կնկան մատ կայ :

«Կնկան մատ, կը սխալիք ամ-
բողջ կին մը կայ գործին մէջ, եթէ
միայն կնկան մատը ըլլար գործին
մէջ, կարեւորութիւն չունէր :

« Սահմանադրութիւն տալու
միտք չունիք ըսելէ :

«Ես պապայէս անանկ բան չժա-
ռանգեցի. ունեցածէս թող ուզեն
տամ. աշխարհիս ամէնէն աղւոր կինն
անգամ միայն ունեցածը կրնայ տալ :

« Թուրքիոյ սահմանադրութեանը
հաճեցա՞ք :

«Տեյեմիմ քեթի :

«Այն ատեն դուք ինչո՛ւ սահմա-
նադրութիւն չէք տար :

«Ի՛նչ ալ խելացի էք. սահմանա-
դրութիւն տամ որպէսզի անկէ ան-
դին ինծի քուրջայի պէս խաղցնեն...
Սահմանադրութենէն վերջը քանի

կաննա իմ Արեգակնափայլութիւնս :
— Բայց չէ՞ որ այս կերպով երկիրը
կը կործանէք...

— Երկիրը ինչո՞ւ պիտի կործանի .
փառք Աստուծոյ ոչ երկրաշարժ ե-
ղաւ և ոչ ալ պիտի ըլլայ :

— Ներեցէք Տէր Արեգակ , ինչո՞ւ
ձեր պիտեքը դէպի վար դարձած են :

— Մեր ազգային նշանն է , ատով
է որ պարսիկը կը ճանցուի միլիոնա-
ւոր բազմութեան մը մէջէն :

— Պարսկաստանի վերջը ո՞ւր պի-
տի երթայ :

— Առայժմ յայտնի չէ . բայց աղէկ
միտքս ձգեցիր , ատիկա հարցնելու է
Ձարին . ան ալ խափատարս է և բա-
րի խրատներ կուտայ . արդէն ասկէ
առաջ կարծեմ 96 թուականին Սուլ-
թանին օգտակար խրատներ տուեր
է... Հայերուն մասին :

— Ներեցէք ձեր Հայ հպատակները
կը սիրէ՞ք :

— Ասկէ առաջ , այո՛ , բայց ասկէ
վերջ ևս անոնք անանկ մը պիտի
ջարդել տամ որ... երթան տեսնեն
թէ հաւն է որ հաւկիթէն կ'ելլէ թէ՛
հաւկիթը հաւէն :

— Ինչու...

Սատար խանի բանակին մէջ
Հայ պոստի սննդի կան եղեր , որոնք
խերը կ'անիծեն զինուորներուս :
Արդեօք դուք պոստալ շինել գիտէ՞ք
պոստալ տեսած էք :

— Շինել չեմ գիտեր . որովհետեւ
իմ տեսած պոստալներս միայն Աստ-
ուած կը շինէ և այդ պոստալներն ալ
միայն կ'իններուն քով կը գտնուին :

— Էրիկ մարդիկ պոստալ չունին :

— Իս միայն մէկ էրիկ մարդ կը
ճանչնամ պոստալ ունեցող . Արաճամ
Այվազեանը , բայց ան ալ բացառու-
թիւն մըն է :

Կտրելի չէ՞ որ ինծի զրկէք...

— Չեմ յուսար , որովհետեւ Երու-
սաղէ մի ինչիւր ունի այժմ :

— Կիները այդ պոստալներէն ու-
նին քիչք , չէ՞ . ի՞նչ կ'ընեն այդ
պոստալները , մարդու վրայ կը նե-
տեն :

— Ո՛չ , այդ տեսակ պոստալները չեն
նետուիր . որովհետեւ կին մը երբ
պոստալ նետէ իրեն բան մը չմնար .
հետեւաբար միայն ցոյց կուտայ և
այդ կը բաւէ արդէն : Բայց ներե-
ցէ՛ք , Տէր Արեգակ , ինչո՞ւ մէկ քա-
նի անգամ Սահմանադրութիւն հրու-
չակցէ՞ք , խորհրդարանին գումար-
ուիրը արտոնեցիք և դարձեալ ետ ա-
ռիք ձեր տուածը՝ Այի փաշա վեր-
կիսի պէս . ինչո՞ւ ձեր թքածը լքե-
ցիք...

— Տեսակ մը գիւնապիտութիւն
էր ասիկա և ասիկա սովորած եմ ձեր
վերնագրէն , որ 32 տարի առաջ
տուածը ետ առաւ և 32 տարի ամ-
բողջ խաղաղութեամբ կառավարեց
և բարեկարգեց երկիրը և երբ տե-
սաւ որ խըղամը եկեր է՝ Սահմա-
նադրութիւն տուաւ :

— Ըսել է դուք ալ անոր պէս
ընել կ'ուզէք...

— Բնական է . ես ալ անոր 32
տարի առաջուան վիճակին մէջ կը
գտնուիմ , կ'ուզեմ որ ես ալ միա-
պետութեան համը առնեմ...

— Բայց որ մը Պարսկաստանը ամ-
բողջ աւերակներու կոյտի մը և մեռ-
եալներու գերեզմանոցի մը պիտի
վերածէք...

— Որո՞ւ հոգ և ձեզի ի՞նչ , վերջա-
պէս միանեման պիտի թագաւորեմ
ես . եաղչի տի՛ր պալա , եաղչի՛...

Ու Շահը գահէն վար իջնելով
սկսաւ պարել , գինովցած իր խկ
խօսքերէն և ապագայի հեռագատ-
կերներէն :

Այդ միջոցին էր որ քովնուր
դուռնէ մը տեսայ Միհրդատ Հայ-
կազնը որ իր ներկայացման — Նէճիպ
Մէլիսադէ և Միհրդատ Հայկազ —
առթիւ Շահին լոծի տուակ մը
բերած էր և Շահը անոր գովեստնե-
րը և հերոսութիւնները կարգացած
ըլլալով Բիւզանդիոսի մէջ , զայն
վար գրած ու ընդէ . հրամանատար
կարգած էր... պարսիկ Էլեկիմ-
ներուն :

Գ. Բ. Թ. ՈՐՈՐԾՆԵՐ

ԵՐԵՒ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ
ՔԱՐՈՉԻՉ ՍՐԲԱԶԱՆԸ

- ՄԵՐ-ՊԱՆՎՊԻ ՔԱՐՈՉՆԵՐ
- Ս. ԵՐՐՈՂԵՐՈՒԹԻՒՆ ԵՎԵՂ. (Բերա)
- Քարոզիչ Հմոյեակ Եպս.
- Ա՛խ , սիրելիք...
- Սիրելիք , ա՛խ...
- Ա՛խ , սիրելիք...
- Վա՛խ , սիրելիք...
- Ա՛խ , սիրելիք...

- Ս. ԵԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՎԵՂ. (Թարսիմ)
- Քարոզիչ Գիւմրեան Սրբազն
- Ա՛խ , սիրելիք...
- Վասպուրական , ա՛խ , սիրելիք...
- Բ՛նուենաց , ա՛խ , սիրելիք...
- Արարատ , ա՛խ , սիրելիք...
- Հայաստան , վա՛խ , սիրելիք...

- Ս. ԼՈՒՍՍԵՐՈՐԵՉ (Բանկաթի)
- Քարոզիչ Տ. Հմայեակ Ս. Արեգակ
- Ե՛ս ձեր եմ , ա՛խ , սիրելիք...
- Ա՛ղբ . Հիւանդանոց պիտի եր-
թամ , ա՛խ , սիրելիք...
- Ա՛խ , վա՛խ սիրելիք...
- Անգիւս . Ֆրանսա , Պուլկարիա ,
սիրելիք...
- Իրուսը սիրելիք ,
- Վա՛խ , ա՛խ , աւա՛ղ սիրելիք...
- Ա՛խ , ա՛խ , ա՛խ սիրելիք...
- Ա՛խ... (չարունակելի) :

ԸՆԿԵՐ ԿԻՆՈ

ԲՈՂՈՔ ՍԸ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ

Ականաւոր քսակահատ Քիրիէ Երկի հե-
տեւալ բողոքագիրը ուղղած է վարչապետին .
մէկ օրինակը ձեռք ձգած ըլլալով կը հրատա-
րակենք ստորեւ .

Տէ՛ր Վարչապետ ,
«Նեղ օրերու մէջ կ'ապրինք կոր .
ստորագրեալս ազգաւ յոյն , ի մօրէ
յոյն և ի հօրէ յոյն , անուշա Երկի
է և արհեստս եանքէսիծի :

«Քսան տարիէ որ այս արհեստը
չատ մը դժուարութիւններով սովորե-
րեմ փառք Աստուծոյ այսօր ճակատա-
բաց կ'ըսեմ թէ ըստ բաւականի կա-
տարելագործեր եմ Արհեստին մէջլաւ
անուն մը ունիմ . մինչեւ անգամ աջ

ձեռքի բթամատս կտրել տուեր եմ :

«Մեր գերդաստանը ամբողջ այս
պատուաւոր արհեստին կը հետեւի
քսան տարիէ ի վեր եւ աղէկ ալ
կ'ապրի . այն ատեն Պուլսը ոչ այս-
չափ բազմամարդ էր . ոչ այսչափ
հարուստներ կային և աչ ալ այսչափ
շիքեր : Հիմայ սակայն մեծ թիւով
հարուստներ կան . ամէն մարդ մա-
քուր ու շիք հագուած է . ա-
ամէն կողմ մեծ բազմութիւն կայ և
կառք կը նստի ամէն մարդ : Եւ այս
ամէնուն հակառակ , Տէր Վարչապետ
որ ըստ օրէ անգործութիւնը կը տիրէ
և այլեւս քսակահատ արհեստաւոր-
ներս չի պիտի կրնանք Օսմ . բարե-
խընամ կառավարութեան հովանիին
սակ ապրիլ պարկեշտ եւ հաւատա-
րիմ քաղաքացիներու պէս :

«Մանաւանդ այս վերջին քանի
մը ամիսը պարապ կը պտտինք :
Գործ չունին նէ ասոր անոր գրպա-
նը խառնէ . մինչեւ իրիկուն պտտէ
ու կօշիկը հինցուր :

«Ո՛ր հարուստին , ո՛ր շնորհքով
հագուած մարդուն գրպանը որ կը
խօթենք մեր ձեռքը , կամ ան է որ
աղտոտ թաշկինակ մը կը գտնենք
և կամ այնքան քիչ բան մը կը
գտնենք որ իրրիքեալ ընելու կը
ամչնայ մարդ :

«Ժամացոյցի գրպաններ երբ խառ-
նենք , կը նայինք որ շղթային ծայրը
պարապ է , իսկ շատ անգամ ալ
շղթան ոսկեղծուած է միայն : Մէկ
քանի անգամ կ'իներու ակնաշիջ օղե-
րը գողցանք վրայի քարերը աղա-
մանդ կարծելով , բայց երբ ծայրել
ուզեցինք , ոսկերիչները մեր վրայ
ինդացին , քարերը սրբալա է ըսելով :
Անցեալ օր անգամաւորի մը ցուցա-
փեղկէն քսան ոսկի թոցուցի . բաղ-
դէս անոնք ալ կեղծ էին և քիչ կը
մնար որ օձիքս ալ ձեռք տայի :

«Անցեալ չարթու Սյովազեանին
գրպանէն քսակ մը առի , 3) փա-
րա կըլաւ մէջէն , շիտակը մարդը
մեղքեցայ եւ ետեւէն վազեցի որ
քսակը տեղը դնեմ , բայց տեսայ որ
կամուրջին գլուխը կտուր կ'ընէր դը-
րամ չտալու համար՝ փաստաբանե-
լոտ թէ՛ որովհետեւ քսակս վրաս
չէ , ըսելէ դրամ չունիմ , և երբ
դրամ չունիմ , պէտք է անցնիմ ա-
ռանց դրամի :

«Սրբ , ո՛վ փաշա , ալ այսչափէն
կրնաք մակարեղել թէ որչափ խեղ-
ճութեան մէջ ինկեր ենք . հին օրերը
կը փնտռենք . ամէն գրպանէ ձեռքեր-
նիս դուրս չէր ելլեր... առանց օրհ-
նուելու : Կարծես պիտեքի կարէ Հեյ
կիտի կիւնկեր , հե՛յ : Մարդու պէս
կ'ապրուէինք և մարդու այնչափ մնաս
չէինք պատճառեր :

«Քեամիլ փաշային տեղը եկաք
նստաք . պարեմ մեզի ալ գործ գտէք :
Երկրի մը Վարչապետը ասանկ բա-
ները խորհելու է . մենք երկրին դա-
ւակներս ձեղի ապաւինած ենք , եթէ
ոչ մենք ալ այս երկրէն դուրս ել-
լենք , ուրիշ քաղաք մը երթանք
և մեր այս պատուաւոր արհեստովը
հացերնիս ճարենք :

«Առ այժմ կը խնդրենք որ

պաշտօնական զեկոյց մը հրատարա-
կել տաք , որպէս զի գրպանը փարա
չունեցողը , գրպանը հարիւրներով ու-
կի ունեցողի պէս չհագուի . մենք
ալ մեղք ենք . իրենց այդ հիյքէն
խարուելով ձեռքերնիս կը խօթենք
և պարապը կ'ելլենք :

Ի դիմաց Եսմիթիսիսիսերու
արհեստակցական Միութեան
ԸՆԿԵՐ ԵՈՐԿԻ

ՀՐԱՆՔՆԵՐԸ...
ԹՈՒՐԿԻՈՅ ՄԷՉ

ԵՈՒՐԿԻ ՄԵՉ ԵՎ ՍՐԲԱՅԻՆ ԵՎ
ՌԱՐՏԱՐԿԱՅԻՆ ԵՎ ԵՆԵՐԸ...

Ի՞նչ որ Օսմանցիներու մէջ , ա-
ռանց ամենափոքր խտրութեան , կա-
տարեալ հաւասարութիւն հաստատ-
ուեցաւ :

Գաւառացի Հայերը հարստանար-
ուելէ ու կողպտուելէ իսպառ փեր-
կուեցան :

Չէլթուն և Հայաստանի միւս սո-
վատանջ հայրենակիցներուն դրամ
և առատ արմաթը զրկուեցաւ :

Ա՛ղբ . Հիւանդանոցի և Գայթա-
եան Որբանոցի միտի և հացի պետա-
կան պարէնները կրկնապատկուեցան :

Կեսարիա դրախտ մը դարձաւ :

Գաւառներու մէջ ջարդի երկիւղ-
ները առասպելի կարգ անցան :

Երպագիք անգամ , մեր Պոլսոյ
փողոցներուն հիանալի մաքրութեան
և կանոնաւորութեան վրայ սքանչա-
նալ սկսան :

Փողոցի շուները ինսիլ ատա փո-
խադրուեցան :

Պէշիքթաշի ոստիկանատան առ-
ջեւը որ եւ է արիւնալի դէպք տեղի
չունեցաւ :

Օսոզտի Պաքի վաճառատան առ-
ջեւ և անագին բազմութեան մէջ ,
Թուրքերը , յանուն հաւասարու-
թեան , Հայ աղջիկներու երեսը չի
համրուրեցին :

Պոլսոյ սըլըլու մուրացկանները
Համալգային Անկեղանոց փոխադ-
րուեցան :

Հայ դաղթականները՝ Բարեխնամ
կառավարութեան կողմէ թաշ Գըշ-
լայի մէջ պատուարուելով՝ ամէն
տեսակ խնամոց և հոգածութեան
առարկայ եղան :

Գաւառներու մէջ օսմ . երեսիո-
խանաց ընտրութեան գործը կատար-
եալ և տիպար արդարութեամբ տեղի
ունեցաւ :

Մարդասպան ու ոճրագործ ան-
ձեր՝ Օսմ . խորհրդարանի անդամ
չընտրուեցան :

Պոլսոյ փողոցներու մէջ գողու-
թեան և մարդասպանութեան պէս
ոճրները՝ պատմութեան և միւզէի
մէջ դուրելիք հնութիւններ դարձան :

Հացին , միսին , ձէթին , աճառին
և ասոնց նման անհրաժեշտ նպար-
ղէններու գիները կէս առ կէս իջան :

Թրամուէյ , շոգեկառք , բէժի և
տէրքոս՝ իրենց պայմանագրութիւն-
ները բարեփոխելով՝ հանրութեան
նպատակաւ և նորանոր պայմաննե-
րով օժտուեցան :

Թէ՛ մայրաքաղաքին և թէ՛ գաւառներու մէջ՝ բազմաթիւ Հայեր պետական կարեւոր պաշտօններու գլուխ անցան:

Հայաթիոյ նախագահական կառուցումը հիմնադրուած էր ընդհանուր շահերու համար:

Մասնաւոր շահերու համար տրուած կատարելութեամբ բարեկարգուեցան:

Օսմ. կործարարներ մէջ Հայ երեսփոխաններու արգարացի դիտողութիւնները երբեք չի խնդրուեցան:

Միթիւնները արգիլելու սպառնալիք չեղաւ:

Մամուլի ազատութեան դէմ ծրագիրներ չպատրաստուեցան:

Ծառայի ու կալուածք գտնուող տեղու փորձ բնաւ տեղի չունեցաւ:

Օսմ. Գործիքէն կառավարական գործերու մէջէն իր քիթը դուրս հանեց:

Գործ, առևտուր և վաճառականութիւն՝ կենսական թորքի մասին, այնպէս որ, Մայիսի մէջէն մուկի խափանները վերցնելով քասաներ զետեղեցին՝ ոսկի և արծաթի տէֆո ընելու համար ևն. ևն.:

Ի վկայութիւն կ'ստորագրենք Օսմ. կործարարներ Հայ ազգային Կ.Ս. ԶՕԶԻԱՊ Գ.Ս. Գ.Պ.Ս. (Կեղծը) (Կեղծը)

ԱՊՏԱԿՆԵՐ

ՁԿՐԳ, ԲԱՅՑ ՄՏԻԿ ԸՐԷ՛

ԳՈՐԾՈՒՆԸՆԻ ԽԱՆԻ ԿԱՅՐՈՒԹԵԱՆ
ԹՂՔԱՏԱՐԱԿԱՆ ՇԵՌԱԳՐԱԿԱՆ
ՎԵՐԱՏԵՍՁՈՒԹԻՒՆ

ԳՈՐԾՈՒՆԸՆԻ ՕՐՈՒՆԱՆ ԷՆՏԵՆՏԻՆՍԵՐ
(Ամսուս Կիլիսիայի ԸՆԿ.)
Սերմ 22 Վեր.

Թողիս ազատական մասը բազմաստորագիր հանրագրութիւն մըներկայացուց թրամուտի ընկերութեան, առաջարկելով որ Շիլլի բանող կառուցելու մասերով սթամբուլներու մէջ կենտրոն պատճառաւ, յիշեալ կառուցելուն մէջ մէկ մէկ պիւնտի շինուի, որպէս զի յաճախողները անգին մասնակցին պարագայ տեղը շանցընեն:

Սկիւտար 22 (Կէս զիշեր)
Այս գիշեր Թավանիշի լիազօր զեւսանը դրացիին զամբի տպարանին այցելութիւն մը տալով, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պանիւրի և Բաստըրմալի գործակատարներուն հետ, և ուշ տոնն դարձեալ իր զեւսանատունը դարձաւ: Լեւ վրնդ այս լուրը տալէն վերջ, կը հաստատէ թէ յիշեալ տեսակցութիւնը ամպարէն մինչև ետզի ֆըլիին մէջ բացուելիք նոր ջրանցքին համար եղած ըլլալու է:

Շիլլի 20 փետ.
Արեւելեան փոթորիկին ասանախոսութեանը վրայ, տեղույս փողոցներուն փոշիները սողալի կերպով բարձրացան: Մեծ ապստամբութենէ մը կը վախցուի և կը վախցուի որ մէկ քանի օրէն Շիլլի փոշիները յարձակին Բերայիներուն վրայ: Բաղաքապետութեանը Տէրքօղի և Կարապետներու պահանջի դուրսը ի զէն կոչեց:

Հայաստան մաս (Ը. Ս.)

Բոլոր պատահանները գոյ ըլլալուն, այսօր Պորսան բաւական տաք է: Զօրաւոր ականջներ կը փնտրուին Գործիքի խանի ընկերներուն համար:

Խաղաղ Խան 20 փետ.

Հրապարակին վրայ պոչ տակառներու սղութիւն մը կը տրիէ: Կողմայի և Դամեանսի Ընկ. պանքային արտօմները բարձրանալով վրայ են: Լուր կայ թէ պարագայ պատողներու նոր ընկերութիւն մը պիտի կազմուի, նախագահութեամբ Ռոպէր Եազըճեանի:

Սրբազ 14 ցապան

Քիթը իյնալով վրայ է. գինները անուրի՝ անկում կրկնին: Եռուսֆ Իզգէտարին Պանքային թուղթերը անհաւատարմութեամբ Մեծ մտահոգութիւն կը տրիէ Երևանի Առևտրական Անկախին մէջ:

Ռեզուպուրի 3 մաս (Ը. Ս.)

Ռուս կառավարութիւնը ձարոնէն առած դասէն բաւական օգտուած ըլլալով, որոշեց ասիէ վերջ ուսուցչութեամբ պարագիլ. հետեւաբար ուսական դաստիարակութիւնները պիտի սկսին Պարսկաստանէն և պիտի երթան մինչև Անատոլի:

Պուրի 4 մաս

Խորհրդարանը որոշեց որ յառաջիկայ տարուան պիտուէին 2 միլիոն բացը փէշուրին գողնին:

ԿԱՅՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌՆԵՏՐԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերուլ 2 մաս

Հրապարակին վրայ երբեք ոգևուտութիւն չկայ... գիշերները: ԲՄՊԱԿ. — Պուրսայի առաջնորդը Պոլիս հասնելէն ի վեր հոս բաժնակցին գինները անհաւատարմութեամբ կրկնին:

ԱՄԻՍԵ. — Օղիին պատճառով ասիկա կլուց չը կայ:

ՇԵՐԱՄ. — Որքերը անուշ անուշ երազներ տեսնելուն համար դեռ չարթնցան:

ՄԵՏԱԿՍ. — Ասիկայ բուրգին կողմէ մենամարտի հրաւիրուած ըլլալով վախէն բաւական տոննէ ի վեր երեսը պահեր է և հրապարակին վրայ երեւցած չունի:

ՇԱՔԱՐ. — Գործ չկայ, Օրմանեանը քաշուելէն ի վեր:

ՅՈՐԵՆ. — Անունը կայ, ինք չկայ, ճիշդ թուրքիոյ սահմանադրութեան պէս:

ՍԿՈՒԹՕ. — Բնութեամբ պէս 0/6ին 30 է. աւելի մեծ գործ ընող սքեքիլաթօրներունը՝ իրենց ինսամին թողած են:

Ը Ն Ս Յ Ք Գ Ի Ր Ա Մ Ո Յ

ՕՍՄ. ՈՍԿԻ. — Հին պարտքերու համար 150 դրուշ. իսկ ձեռքէ առևտուրի համար 108էն տասը փարա աւելի իսկ չբշուրի:

ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ. — Անգլիոյ մէջ շատ կայ. հոս հազուադէպ. թէ և քանի մը հողիներ ունին, բայց անոնք ալ իբր անթիքա՝ Միւրիին պիտի նուիրեն:

ՆԱԲՈՒՆՈՆ. — Պոլսոյ մէջ հոտը

անգամ չկայ. մինակ 5 ֆրանքնոց մը կայ ան ալ մեր քոյի է. փափաքողներուն ցոյց կուտանք՝ քառասուն փարա մուսթով:

ԱՐԾԱԹ ՄԷՃԻՏ. — Քասնէն կուտան և 19էն կ'առնեն. կեղծերը աւելի աժան են:

ԲՕԼ. — Ասիկա փախաւ, տեղը Բիէուր անցաւ:

ՄԷԹԱԼԻԿ. — Այնքան քիչ կը տեսնուի, որ ունեցողը գնդակով կը զարնեն:

*** Բերայի «Աշխատանքի Տան» ծրագիրը պատրաստուելու համար Ամբրիկայէն մասնաւորաբար հոս եկած է Տ. Մաշթոց Օ. վրդ. Փափագեան, որ սակայն այժմ կարգուած է կ'ըսուի: «Աշխատանքի Տան» համար միշտ կ'աշխատի Օր. Օհանջանեան, որուն կ'արժէ այս առթիւ տալ աւանակուել «Աշխատանք» պատուանշանը:

*** Մեղի կը հարցնեն թէ Հիլմի փաշան դեռ պաշտօնի վրայ է: Ըստ երեւոյթին իր պաշտօնին վրայ է, բայց իրականին մէջ... տակն է:

*** Կովկասեայ նոր խումբ մը Տրապիզոն հասեր է և հեռագրով Պոլսոյ մէջ թատրոն վարձել կ'ուզէ: Իսկ ուրիշ խումբ մըն ալ թիֆլիսէն ճամբայ ելէր է դէպ ի Պոլիս: Բ. Գուրը որոշեց Պոլսահայր առժամաբար մօտակայ գաւառները զրկել, որպէս զի եկողներուն տեղ բացուի: Այս ևս ամէն օր չե՛մ ասուի թէ՛ էս պոլսոյ Աստուծու պանն է:

*** Կոլտէնպէրի կիրակի օր նուազահանդէս մը տուաւ Թեթոնիայի մէջ: Ներկայ էր Օր. Ճաֆ-ճաֆեան: Արմէնեանի և Վ. Փափագեանի կեղծը՝ մի ոմն վահրամ Սվաճեան ելաւ և Հայ Ազգը խայտառակ ըրաւ՝ Հրեայ վանտօզներու և մօտիսներու աշխարհին առջև «Զարգը արտասանելով, Հրեաները կուշտ մը կը խնդային... Զարգը մտիկ ընելով: Հայ Ազգը նախատուած ըլլալուն համար Ծառայի պատուոյ դատ պիտի բանայ այդ սվաճիին դէմ, որ աւելի աղէկ կ'ընէ եթէ կօշկակարութեամբ պարագի:

*** Զօրութեան (Անդրանիկ) Յունարէնի դաս կուտայ եղբ փափաքողներուն: Կիրակի իրիկուն առաջին դասաւանդութեան սկսած էր և Թիլիթիէի ճամբուն վրայ Յունարէնի դաս կուտար կոր... Հեղինակն էր:

*** Դուռագրուի «Աղաւ երգիչ խումբ»-ը այս օրերս մեծ գողութեան մը զօճ գացեր է: Իր անունը Գառգիւղցի երաժշտաւոր երիտասարդներ գողցեր են: Ոստիկանութեան լուր արուած ըլլալով իւրզարկութեան ձեռնարկուեցաւ:

*** Տեղապահ Արշարունի Ս. շնորհակալութեան գիր մը և Օրհնութեան կոնդակ մը զրկեց Արիկ էֆ. Մուպանեանեանի, որ առանց դահլիճին մէջ Արշարունի Սրբազանի ճառին ներկայ գտնուելու յարմարեցած և գրած էր Բիւզանդիոնի մէջ կեօզ կեօրէ խաբելով հազարաւոր ընթերցողներ:

ԿԱՐԴԱՅԷՔ

ՄԵՐ Գ. ԷՋԸ
«Կալուօ»-ի և «Գրողի»-ի սիրբերգը սրամիտ և շահաւետ

*** Ա. Փանոսեան «Չայն վայրենացի մէջ ոտանաւոր մը գրած էր «Իմ մահը»: Փանոսեան մինչև հիմա այսքան անկեղծութիւն մը ցոյց տուած չէր: Իսկ Մարկոս Նաթանեան ապացուցանելու համար որ ո՛չ միայն Մնատուրի մէջ, այլև հոս ալ սով կայ և նիւթի սո՛վ — Արեւելքի մէջ գրած յօդուածներէն մէկը «Չայն վայրենացի»-ն քշած էր... բարեսիրաբար:

*** Բերայի Թաղ. Խորհուրդը խմբովին հրաժարեցաւ: Պատճառը քարոզիչ Սրբազանին... մէկ մարդուն Բիթին չափ երկար... քարոզներն են:

*** Կը լսենք թէ Ծրանքօթուրք պատերազմին ընդհանուր հրամանատար Գալի (1) Լեւոն Շիլլ-ժանեան փաշա դատ բացած է Նէ-ճիպ Մէլհամէ փաշայի և Միհրդատ Հայկազնի դէմ և 500 ոսկի վնասուց հատուցում կը պահանջէ: Լեւոն Շիլլժանեան իր թատերական ներկայացումներուն անյաջողութեան պատասխանատու կը նկատէ այդ օրուան երկու հերոսները, եթէ Մէլհամէ ծեծած չըլլար Միհրդատ Հայկազնը այս վերջինը նոր վարդան Մամիկոնեան մը չպիտի դառնար մեր զըլ. խին և հետեւաբար մաքէն չպիտի անցնէր իր կրած զարչարանները թատերախաղի վերածելու ներկայացնել և թատերաւէր հասարակութիւնը իրեն քաշել ի Ֆիաս ուրիշ գերասաններու: Միւս կողմէ յուր կայ թէ Նէճիպ Մէլհամէ փաշան ալ իր կողմէ դատ բանալով Միհրդատ Հայկազնի գէմ կը պահանջէ որ ներկայացումներէն գոյացած հասոյթին կէտ իրեն տրուի, քանի որ թատերախաղին մէջ ինքն ալ Միհրդատ Հայկազնի չափ և անկէց աւելի կարեւոր դեր մը կը կատարէ:

Այս երկու դատերը պիտի տեսնուին Լահէյի Իրաւաբար Առեանին առջև, քանի որ խնդիրը Ծրանքօթի քաղաքի պատերազմի մը շուրջը կը դառնայ: Զոռնանք յիշելու թէ Շարաթ գիշեր Գալի-գիւղի մէջ և Կիրակի ցերէտ Շահազատ Պաշի, խաղաղասէրներու յորդորներուն վրայ կարելի եղած է Ծրանքօթի քաղաքի պատերազմին առաջը առնել...:

*** Հապճեպով գրուած պատասխան մը Ալիբարի մասին, Բանակալիցի «Հայ ազգիկ»-է մը՝ նամաս կատան սեղանին վրայէն: Պատասխան մը առ ընկեր Կիլիսի և Թօկո: «Հին ունեւոր, Ալիբար՝ Ասպետ ամուրի: Նոր ունեւոր, նշանուած՝ վարպետ համարի»:

*** Թուրքիոյ մէջ միայն քիթերը չեն որ կոտորեցան. բոլոր մեծ փոր թիկոններուն ազամէքը ինկաւ... հին ունեւորին հետ: Այս օրերս Զօր-Ալիբարի մէջ թաղականի ընտրութիւն կայ. թիկո մը ընտրողներուն քառորդներ կը բաժնէ ինքզինքը ընտրել տալու համար, կը գրէ մեր թղթակիցը Վ. Ս.: Օ՛ր ջամլար պարտաւորութեան հասկանումն էս, ո՛վ...:

ՎԱՂԸ «ԿԱՎՈՇ»

ԱՐՏՈՍԱՏԵՐ և ՍԱԳԱՆՈՅ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. ՍԱԳԱՆՈՅ

